

Els suports dels llums d'oli

Passejant per la vella Solsona, dins dels quatre portals, trobem diferents elements que ens donen informació de la història de l'enllumenat públic de la ciutat, els més evidents són les teieres i els fanals actuals. Però entre les teieres i la llum elèctrica, l'enllumenat de Solsona és va fer amb llums d'oli i de petroli. Buscant, encara es poden trobar els suports de ferro on es penjaven els llums d'oli que il·luminaven la ciutat de Solsona abans de l'arribada de la electricitat, la càmera del Pep els ha trobat i els ha fotografiat.

No dispo de informació sobre la història de l'inici de l'enllumenat públic a Solsona. Però consultant l'article de **Alejandro Irazo Garcia** i **Benito Meca Acosta** titulat "*L'enllumenat públic en la història de Barcelona*" trobem informació que ens pot servir de referència per entendre aquesta evolució.

No hi ha constància que els carrers de les ciutats europees gaudissin d'il·luminació fins a final del segle XIV. El més corrent fins aleshores era que la gent transités fent servir llums que ells mateixos portaven, o bé que alguns artefactes fixats al mur en forma de graelles on es cremaven teies, s'encenguessin amb caràcter extraordinari o festiu.

A Barcelona encara es pot veure una d'aquestes graelles primitives ficada a una paret de Santa Maria del Mar. L'any 1392 el Consell de la Ciutat instà els veïns dels carrers principals

perquè durant la nit mantinguessin llums a les finestres de les cases, procurant millorar, encara que de forma fràgil i incontrolable, el trànsit del ciutadà a hores molt avançades.

Primera iniciativa organitzada

Fins el 1599 no es va ordenar a Barcelona la primera implantació d'enllumenat públic amb una certa planificació i garantia de continuïtat, tant en l'encesa com en el manteniment dels llums. Es van instal·lar seixanta graelles de ferro forjat que, com les seves antecessores, es van fixar als murs perquè cremessin fustes resinoses.

Malgrat la barroeria i insuficiència dels sistema, més proper a l'ús arcaic de les torxes de mà que a qualsevol altre avenç de l'època, aquest sistema d'il·luminació de carrers va haver d'esperar un segle i mig per trobar una alternativa més eficaç. Durant aquest espai de temps no trobem unes altres dades importants per ressenyar, tret de l'ampliació progressiva del nombre de llums instal·lats de disseny i mida semblants, que van estar sempre exposats als riscos de la pluja i el vent i a un manteniment incòmode.

Era molt poc, però tot i això, Barcelona havia iniciat el camí de la implantació d'un servei públic de caràcter permanent del qual dependria, en bona mesura, el desenvolupament i la imatge d'una ciutat amb tanta vocació de progrés.

II·luminació amb oli

L'any 1752 es van instal·lar als carrers i places de Barcelona 1.500 fanals il·luminats amb oli, que de bon principi tan sols s'encenien en les anomenades "nits fosques" i que van duplicar el seu nombre vint-i-cinc anys més tard, l'any 1777. La fixació mural d'aquestes llums alternava amb la instal·lació d'unitats penjades al centre dels carrers, a una alçada considerable per evitar que la gent hi arribés i perquè els carruatges alts poguessin circular sense dificultat. El personal encarregat del servei utilitzava perxes per abaixar els fanals penjats en les feines de neteja, reposició d'oli i encesa.

L'enllumenat de Barcelona va passar de les llums d'oli a les llums de petroli, a les de gas i posteriorment a l'electricitat. A Solsona, que tot va a un altre ritme, es va passar de les llums d'oli i de petroli a l'enllumenat públic elèctric, sense passar pel gas.

Gràcies a l'aportació feta per **Montserrat Riu Mas** sabem a que l'any 1890 a Solsona l'enllumenat públic era efectuat amb petroli:

ANY 1890: a la pàgina 17 del llibre "*D'Olius a Solsona: el camí de la llum*", (Joan Carles Alayo Manubens – Pagès Editors 2008 – ISBN 978-84-9779-695-8), sobre la història de la implantació i el desenvolupament de l'electricitat a la ciutat a la Solsona a finals del segle XIX diu, entre altres moltes coses:

"L'any 1890, en prendre possessió dels seus càrrecs els regidors del nou ajuntament, l'enllumenat públic era efectuat amb petroli, un enllumenat que ja es pot comprendre que era poc lluït, i a més calia mantenir els dipòsits dels tubs i els metxers de forma continuada perquè tot estigués net i en bones condicions d'ús.

L'Ajuntament tenia també al seu càrrec: la instrucció pública, l'hospital, la beneficència, i havia de preveure el manteniment dels camins, l'empedrat dels carrers, les fonts i els arbres del recinte de la població.

En l'any econòmic de 1891 a 1892 –l'administració funcionava en períodes de dotze mesos, agrupava el segon

semestre de l'any i el primer de l'any següent-, els ingressos van ser de 21.414,36 pessetes.

Els articles de consum entraven a la població per les diverses portes, que s'obrien al matí i es tancaven al vespre. Els pagesos i venedors havien de passar per aquests llocs on els empleats de consums de l'ajuntament havien de ser escrupolosos perquè cap article entrés a la ciutat sense que, el que l'entrava, n'hagués pagat la taxa (...)"

Malgrat saber que abans de que arribés l'electricitat s'utilitzava el petroli com a combustible per a fer llum, a la memòria dels solsonins ha perdurat el nom de **suports de llums d'oli** a l'hora de fer referència a aquestes restes de l'antiga infraestructura per a l'enllumenat urbà.

Passejant pels carrers del nucli antic de Solsona és molt fàcil veure les antigues teieres, i per la nit de Reis o per la vigília de la Festa Major les podeu veure en funcionament.

Les nocturnes de **Solsona Experience** de l'any 2018 van tractar el conflicte que va causar l'arribada de la llum a Solsona, explicant que ...

Al 1896 se substitueixen les antigues teieres i llums d'oli per la llum elèctrica.

Anys després, com que el subministrament era insuficient, un jove enginyer barceloní, Josep Moles, que havia arribat a Solsona per unes altres obres, crea la "Hidro-elèctrica de Solsona", una de les empreses que s'encarregava de proporcionar la llum a Solsona des del Molí de Foix. Per altra banda des del Molí dels Cups la família Reig ja subministrava electricitat a la ciutat.

Tot i que al principi es va intentar arribar a un acord entre les dues empreses, la societat solsonina va acabar dividida. El trencament es farà palès amb l'existència de dos bàndols en què cada un disposarà de una barberia, un cafè, un diari, un metge, una orquestra...

L'enllumenat elèctric de Solsona ha canviat molt des de que va arribar fa més de cent anys, sobre tot durant les darreres dècades, doncs no fa pas tants anys els carrers de la ciutat eren foscos i mal il·luminats.

Sobre l'enllumenat amb llums d'oli, ben poca cosa queda a la ciutat de Solsona, momes uns petits suports de ferro rovellats fixats en algunes velles parets que eren

utilitzats per penjar-hi aquestes llums. Només se'n conserven 6, tots en llocs on no si han fet grans obres de restauració o, si s'ha fet alguna obra, s'ha tingut cura en que es conservers.

Localització dels suports de les llums d'oli

#TuNoEtsDeSolsona si no saps la localització dels suports de les llums d'oli que encara queden dins del nucli antic.

Els suports de llum d'oli que encara es conserven a Solsona es poden veure a les següents adreces:

1 – Carrer de Llobera
48a, **Cal Torretà**

2 – Carrer del
Castell 2, **Cal Molins**

3 – Carrer de la Mare de Déu 3, **Cal Cabanes**

4 – Plaça de Sant Salvador 1, **Cal Pastisser Miquel**

5 – Carrer de Sant Llorenç 19, **Cal Met**

6 – Carrer de Sant Miquel 18, **Cal Campaner**

